

Tieto- ja viestintäteknologiasektorin ilmasto- ja ympäristöstrategiaa valmisteleavan työryhmän kokous

Torstai 1.10.2020

Muistio

1. Puheenjohtaja Päivi Antikainen (LVM) toivotti työryhmän tervetulleeksi syksyn kolmanteen kokoukseen. Tuuli Ojala (LVM) kertoi Saksan johdolla valmisteltavista EU:n ympäristöneuvostossa joulukuussa hyväksyttäväksi esitettävistä digitalisaatio ja ympäristö -päätelmistä. Päätelmissä tarkastellaan sekä digitalisaation ympäristöjalanjälkeä että positiivista kädenjälkeä ja niitä jatkovalmistellaan lokakuussa neuvoston ympäristötyöryhmässä. Suomessa valtionvarainministeriö (yhteyshenkilö Markus Rahkola, JulkiICT –osasto) valmistelee tutkimushanketta julkisten palvelujen ilmasto- ja ympäristönäkökulmista kestävästä digitalisaatiosta. Jatkokehittely on käynnissä avoimella yhteiskehitysalustalla 5.10. asti.
2. Käytiin läpi ensimmäinen luonnos työryhmän loppuraportista, joka sisältää aiempien keskustelujen mukaisesti lyhyen johdantoluvun (kommentit työryhmältä 15.10. asti), vision sekä tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset –luvun, jonka aikaansaaminen on työryhmän syksyn työn keskeinen sisältö. Työryhmä hyväksyi luonnokseen sisältyneen, edellisen kokouksen keskustelujen pohjalta täydennetyn vision vuoteen 2035.
3. Jatkettiin toimenpide-ehdotuksiin liittyvää keskustelua infrastruktuurin ja datatalouden ympäristökysymyksistä sekä tietopohjan ja tietoisuuden kasvattamisesta. Kuultiin kolme esitystä: energiaverouudistus ja hukkalämmön hyödyntäminen (Leo Parkkonen, VM), tilastotieto ja kuluttajien tietoisuus (Marja Heinonen, Traficom), verkkojen rakentaminen ja yhteiskäyttö (Pertti Hölttä, Traficom). Esityskalvot liitteenä.

Hukkalämmön hyödyntämistä koskevien verotuspäätösten tekemiseen tarvitaan vielä lisää tietoa ja ymmärrystä päätösten vaikutuksista yhtäältä kilpailuun ja toisaalta ympäristöön. Keskustelussa muistutettiin datakeskusten vajaakäytöllä toimimisen aiheuttavan energiatehottomuutta. Keskusteltiin myös verkkolaitteiden ja kodin reitittimien turhan päällä olon vähentämisen vaikutuksista.

ICT:n ja ylipäätään palvelusektorin energiankäytön tilastointiin on odotettavissa parannuksia käynnissä olevien kehityshankkeiden kautta (Eurostat/Tilastokeskus, Fingrid). Traficomissa työ kiinteässä verkossa kulkevien datamäärien tilastoinnin aikaansaamiseksi jatkuu (yhdistettynä energiankulutustietoon voitaisiin saada tietoa myös niiden käytännön energiatehokkuutta). ICT-tuotantoketjun kokonaisvaikutusten ymmärtäminen olisi tarpeen, mutta haastavaa – toisaalta ICT:n avulla kerätyn datan avulla tätäkin ymmärrystä tulisi pystyä parantamaan.

Kuluttajien tietoisuus laitteiden hankinnan ja hylkäämisen ympäristövaikutuksista on Traficomien teettämän selvityksen ja myös aiempien tutkimusten perusteella parempaa kuin palvelujen osalta. Luotettavan ja ymmärrettävän tiedon jakamista kaivataan. Myös palvelujen tuottajien ja hankkijoiden tietoisuutta ja osaamista palvelujen ja ohjelmistojen energianäkökohdista on tarpeen lisätä. Tietoisuuden lisäksi tarvitaan

sitoutumista ja sitouttamista ja keskustelua siitä, mitkä muutokset syntyvät vapaaehtoisesti, mitkä vaativat normeja. Muistutettiin, että ICT:n rooli ratkaisujen tuottajana ei saa jäädä jalanjäljestä keskustelun varjoon. Työryhmän loppuraportin alalukujen rakennetta tulee vielä pohtia tietoisuuden ja toisaalta osaamisen kysymysten toisiinsa linkittymisen vuoksi.

Tiedon jakamisen (mm. Traficom:n Verkkotietopiste) ja lupakäytäntöjen sujuvoittamiseen tähtäävän työn jatkamista kannatettiin.

4. Seuraava työryhmän kokous pidetään Teamsissa 22.10. klo 9. Sihteeristö luonnostelee raporttia toimenpide-ehdotuksineen eteenpäin työryhmälle kommentoitavaksi. Joitakin toimenpide-ehdotuksia saattaa olla tarve työstää vielä edelleen pienryhmissä, mihin työryhmän jäseniä pyydetään valmistautumaan. Seuraavassa kokouksessa vedetään tämän kokouksen keskusteluja yhteen ja jatketaan keskustelua vielä käsittelemättömillä aiheilla. Puheenjohtaja kiitti osallistujia aktiivisuudesta ja päätti kokouksen.